

Kino sklaida regionuose

Esamos situacijos Lietuvoje analizė

Giedrė Simanauskaitė
Irmina Žemaitytė

2018 m. lapkritis

Turinys

1. Santrumpos
2. Įvadas
3. Bendra kino rodymo situacija Lietuvoje
4. Esama teisinė situacija, reglamentuojanti kino ekranų skaitmeninimą
  - 4.1. Europos Sąjungos teisinė bazė
  - 4.2. Lietuvos Respublikos teisinė bazė
  - 4.3. Ankstesnių kino ekranų skaitmeninimo projektų įgyvendinimo situacija
  - 4.4. Kino ekranų skaitmeninimo chronologija Lietuvoje 2010-2018 m.
5. Kino prieinamumo, poreikio ir galimybių tyrimai
  - 5.1. Kultūros centrų regionuose kino infrastruktūros 2014 m. tyrimas
  - 5.2. Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis
6. Kino skaitmeninimo regionuose poreikis ir techninės galimybės. Apklausos analizė
  - 6.1. Priedas. Potencialūs projekto partneriai
7. Išvados
8. Šaltiniai

1. Santrumpos

CVPA	Centrinė projektų valdymo agentūra
DCP	skaitmeninio kino paketas – failų rinkinys, kino teatre pakeičiantis juostą (angl. Digital Cinema Package)
ES	Europos Sąjunga
IRT	Informacinių ir ryšių technologijos
IVPK	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos
KKI	Kūrybinės ir kultūrinės industrijos
KM	Kultūros ministerija
LKC	Lietuvos kino centras prie Kultūros ministerijos
LR	Lietuvos Respublika
MITA	Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra
TVP	Tarpinstitucinis veiklos planas

2. Įvadas

Lietuvoje jaučiama didelė atskirtis tarp didžiųjų miestų ir regionų gyvenimo kokybės, kurį iš dalies lemia ir kultūros paslaugų prieinamumo skirtumai. Kultūrinių renginių trūkumas regionuose mažina jų, kaip gyvenamosios, laisvalaikio ir turizmo erdvės, patrauklumą, o tai tampa vienu iš kriterijų, kodėl žmonės migruoja į didžiuosius šalies centrus ar svetur. Žmonių skaičiaus mažėjimas regionuose yra opi problema, kelianti susirūpinimą valstybei, ir reikalauja holistinio požiūrio ir kompleksiško sprendimų.

2017 m. LR Vyriausybės nutarime Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ kultūros paslaugų infrastruktūros atnaujinimas yra numatytas kaip prioritetas, siekiant didinti kultūros paslaugų patrauklumą ir prieinamumą visuomenei. Infrastruktūros kino rodymui užtikrinimas valstybės lygiu leistų ne tik formuoti požiūrį, jog kultūra turi būti prieinama visiems gyventojams, bet ir plačiajai Lietuvos auditorijai pristatyti nacionalinį kiną, kuris šiuo metu išgyvena pakylėjimą ir kurio pristatymo galimybės atneštų grąžą ne tik kino industrija, bet ir valstybei bei skatintų jo konkurenciją lygiomis teisėmis. Pastaraisiais metais buvo analizuojami įvairūs scenarijai bei galimos kino rodymo alternatyvos, ir rezultatai parodė, jog norint įrengti kino rodymui skirtas vietas ir platinti kiną regionuose, svarbu, kad bendradarbiautų viešas ir privatus sektoriai.

Dokumente apžvelgiama esama situacija, remiantis statistikos duomenimis, ir ištirta institucijų pozicija, trumpai aptariami tarptautiniai ir nacionaliniai teisės aktai, reglamentuojantys kino skaitmeninimo politiką, išnagrinėti darbai, kurie buvo padaryti iki šiol, siekiant skaitmeninti kino rodymo vietas Lietuvoje. Esamos situacijos analizei parengti taip pat buvo atnaujinti 2014 metais vykdyto tyrimo duomenys. Tam buvo apklaustos neturinčios profesionalaus kino teatrų/ekranų savivaldybės, norint įvertinti jų technines galimybes, poreikį ir motyvaciją turėti profesionalią kino rodymo įrangą. Šio tyrimo analizė ir rezultatai įtraukti į šį dokumentą.

Šis darbas – „Esamos situacijos analinė“ – yra dalis projekto „Kino sklaida regionuose“, kuriuo siekiama, kad kinas būtų pasiekiamas ne tik Lietuvos didžiuosiuose miestuose, bet ir regionuose, tai sprendžiant dviem lygmenimis. Pirmą, užtikrinant, kad ir regionuose kinas taptų prieinamas technologiskai, t. y., kino rodymo infrastruktūra atnaujinama arba sukuriama. Antra, užtikrinant, kad čia prieinamas taptų kokybiškas kino turinys.

Šiuolaikiniame kontekste kino rodymo infrastruktūros atnaujinimas reiškia, kad kino ekranai yra skaitmeninami, t. y. įdiegiama technologinė įranga, leidžianti be apribojimų rodyti kino produkciją DCP formatu, kuris, pasikeitus kino atkūrimo technologijomis, tapo kino juostos ekvivalentu, užtikrinančiu profesionalios kokybės kino rodymą.

3. Bendra kino rodymo situacija Lietuvoje

Nors kino žiūrovų skaičius Lietuvoje pastaraisiais metais išaugo gana ženkliai (nuo 3326,2 tūkst. 2013 m. iki – 4150,5 tūkst. 2017 m.¹, kino salių pasiūla yra nedidelė. Lietuvoje šiuo metu yra 39 filmų rodymo vietos, iš jų 29 kino teatrai, 79 kino salės, 54 salės pritaikytos skaitmeniniam rodymui (25 – turintys galimybę rodyti 3D projekciją)². Dauguma jų yra didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Regionų gyventojams, norint pamatyti filmus, reikia vykti į didmiesčius arba ieškoti alternatyvių filmų žiūrėjimo priemonių (TV, filmų peržiūros portalai, piratavimas).

17 iš 60 Lietuvos savivaldybių šiuo metu yra pastoviai veikiantys kino teatrai ar skaitmeninti kino ekranai kultūros centruose, tik keletas rajonų centrų yra išlaikę veikiančius kino teatrus, 10-ajame dešimtmetyje išnykus nacionalinei platinimo sistemai, kino teatrai buvo uždaryti ir privatizuoti. Pastaruoju metu didžiojoje dalyje savivaldybių kultūros centrai taip pat siekia siūlyti kino rodymo paslaugą, ir čia pristatomos kino programos, tačiau tai daroma nenuosekliai. Be to, dėl technologinių apribojimų nėra galimybės auditorijai parodyti naujausius kino kūrinius, kurie paprastai prieinami tik DCP formatu.

Ne tik 10-ajame dešimtmetyje uždaryti kino teatrai, bet ir technologinė pažanga dar labiau paaštrino šią problemą. Nuo 2000 m. pradžios naujausia kino produkcija yra kuriama skaitmeninėmis priemonėmis, tik tokia forma ji gali būti ir rodoma. Dėl šios priežasties daugumai šalies gyventojų kinas kaip kultūros sritis tapo neprieinamas. 2018 m. atliekant savivaldybių apklausą paaiškėjo, kad šiuo metu Lietuvoje 60,59 proc. (1 713 815 gyventojų) turi galimybę savo savivaldybėje žiūrėti kiną, rodomą su profesionalia skaitmenine įranga. 39,41 proc. (1 114 588 gyventojai) tokios galimybės savo savivaldybėje neturi. Turinčių galimybę profesionaliai žiūrėti skaitmeninį kiną savivaldybių skaičius sudaro tik 28,33 proc.³

Nacionalinių filmų dalis kino teatruose nuolat didėja: 2017 m. ji pasiekė 21,47 proc. (palyginimui, 2013 m. buvo 16,49 proc.)⁴. Be to, Lietuvos kino centras kasmet suteikia daugiau nei 400 leidimų viešai rodyti kino paveldo filmus, kurie pradėti skaitmeninti 2014 m., LKC gavus Lietuvos kino studijoje sukurtų filmų turtines teises. Turimus kino filmus skaitmenina ir daugelis kitų archyvų, tad auditorijai jie tampa prieinami tik tokia forma. Taigi, tiek naujausias lietuviškas kinas, tiek skaitmenintas kino paveldas galės būti rodomas tik kino salėse, turinčiose atitinkamą įrangą.

Nuolat veikiantys kino teatrai yra įsidiegę skaitmeninę vaizdo ir garso įrangą. Vis dėlto privatus sektorius neturi ekonominio pagrindo investuoti į tokių kino teatrų ar kino

1 Lietuvos statistikos departamento duomenys

2 Lietuvos kino centro duomenys

3 Autorių duomenys, iš tyrimo „Kino skaitmeninimo regionuose poreikis ir techninės galimybės. Apklausos analizė“, 2018, Vilnius

4 Lietuvos kino centro duomenys

rodymo vietų modernizavimą regionuose⁵. Dėl šios priežasties auditorija negali susipažinti su naujausiais Europos ir nacionalinio kino kūriniais.

Nesant pakankamai išplėtotam kino platinimo tinklui, neįmanomas ir profesionalus kino programavimas pavieniuose, dažniausiai nenuosekliai šioje srityje dirbančiose kultūros institucijose. Ši situacija skatina dar vieną neigiamą tendenciją – negalėdami legaliai matyti filmų, žmonės bando juos pažiūrėti nelegaliai, t. y., „pirataudami“. Taip prarandamos kino filmų gamintojų ir kūrėjų pajamos.

Patys sėkmingiausi pavyzdžiai, pereinant prie skaitmeninio kino rodymo užsienio šalyse, yra susiję su kompleksiniu valstybių investavimu į šią sritį. Paminėtini Nyderlandai, Šiaurės šalys, o paramą šiam tikslui iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų skyrė tokios šalys, kaip Kroatija, Lenkija. Lietuvoje taip pat, Kultūros ministerijos iniciatyva, buvo finansuota keletas atskirų kino teatrų skaitmeninimo projektų. Buvo dalinai paremti ES Media programos finansavimą gavę kino teatrai⁶, tačiau tai nesukūrė kritinės masės, reikalingos permainoms.

---

⁵ „Inovacinių technologijų panaudojimo KKI paslaugų sklaidai regionuose tyrimas“, VšĮ „Ateities visuomenės institutas“, 2014, Vilnius

⁶ Lietuvos kino centro duomenys

4. Esama teisinė situacija, reglamentuojanti kino ekranų skaitmeninimą

4.1. Europos Sąjungos teisinė bazė

21 a. pradžioje, tobulėjant technologijoms, taip pat ir kino gamybos ir atkūrimo, tapo būtina rasti naujus būdus užtikrinti šios veiklos konkurencingumą globalioje rinkoje. Tam suteikiant juridinį pagrindą, buvo patvirtinti Europos Komisijos dokumentai, aptariami apačioje.

Europos Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui

Europos Komisijos komunikate Europos parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, paskelbtam 2010 m. rugsėjo 24 d., toliau – Komunikatas, siekiama suformuluoti pažangaus augimo strategiją „Europa 2020“. Čia nustatyta Europos skaitmenine darbotvarke siekiama sukurti bendrą skaitmeninę rinką, kad komercinio ir kultūrinio turinio nestabdytų valstybių sienos. Vienas iš informacinių ir ryšių technologijų (toliau – IRT) Europai teikiamų privalumų – platesnė ir pigesnė kultūrinio ir kūrybinio turinio sklaida. Remiantis Žaliaja knyga „Kultūros ir kūrybos sektorių potencialo išlaisvinimas“⁷, kultūrinis turinys atlieka labai svarbų vaidmenį formuojant informacinę visuomenę ir skatinant investicijas į plačiąjios ryšio infrastruktūrą ir paslaugas, skaitmenines technologijas ir naujoviškus buitines elektronikos ir telekomunikacijų prietaisus. Čia teigiama, kad kultūros ir kūrybos sektoriai ne tik tiesiogiai veikia bendrą vidaus produktą, bet ir yra svarbi paskata daugeliui kitų sektorių ekonominėms ir socialinėms inovacijoms.

Dar 2008 metų pavasarį Europos Komisija subūrė skaitmeninio kino ekspertų grupę, kurią sudarė kino rodytojai, platintojai, kiti verslo atstovai, buvo nagrinėjama, kokiomis priemonėmis reikėtų užtikrinti Europos filmų ir kino teatrų įvairovę skaitmeniniame amžiuje. Klausimai toliau nagrinėti 2009 m. spalio 16 d. viešųjų konsultacijų metu. Savo nuomonę tuomet pareiškė daugiau kaip 300 rodytojų, platintojų, gamintojų ir kitų suinteresuotų šalių, taip pat valstybės narės prisidėjo svarstymais, kurie įtraukti į 2010 m. Briuselyje išleistą Europos Komisijos komunikatą. Komunikate aiškiai nurodoma, jog Europos audiovizualinių kūrinių turinio konkurencingumas itin priklauso nuo naujųjų technologijų naudojimo platinimo etapu, tad didelė reikšmė turėtų būti teikiama klausimui, kuris nagrinėtų kino parodymą kuo platesnei auditorijai. Pagal Europos Komisijos komunikatą, iki tol valstybės narės daugiausiai rėmė tokius filmų gamybos etapus kaip kūrimas ir gamyba, o Komunikate

⁷ Europos Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui (COM(2010) 183), 2010 rugsėjo 24 d., Briuselis

rekomenduojama pradėti ruošti skaitmeninius filmų originalus ir pasirūpinti skaitmeniniais ekranais, kad filmai būtų prieinami visiems potencialiems žiūrovams. Galimybės naudotis skaitmenine įranga ir skaitmeniniais originalais buvo įvardintas kaip labai svarbus faktorius, norint sėkmingai konkuruoti sparčiai kintančioje rinkoje⁸.

Komunikate kalbama ir apie tai, kad ne mažiau svarbu nustatyti ir Europos lygmens standartus filmų archyvavimui ir išsaugojimui, taip užtikrinant, jog ateities kartos galėtų pamatyti filmus pasikeitus įrangos standartams. Tuo galėtų užsiimti institucijos, kurios įsipareigoję kaupti ir saugoti skaitmenintus paveldo filmus, kurie vėliau būtų prieinami naudoti. Taip pat, Komunikate numatyta, jog skaitmenintiems kino rodymo centrums būtų privalu nustatyti suskaitmenintų paveldo filmų rodymo standartus.

Kino skaitmeninimo klausimas, pasak Komunikato, turėtų būti sprendžiamas atsižvelgiant į tris lygmenis: regioninį, nacionalinį ir Europos. Valstybės narės arba regionai planuoja, kad galėtų pasinaudoti Europos Sąjungos struktūriniais fondais, kuriais bendrai būtų finansuojami skaitmeninimo projektai, o konkreti valstybė narė savo nacionaliniuose strateginiuose kryptų planuose nusistato, ar kino skaitmeninimas – finansuojama sritis. Puikus pavyzdys – Lenkija, kuri pasinaudojo Europos Sąjungos struktūriniais fondais ir įsidiegė skaitmeninius ekranus keliuose savivaldybėms priklausančiuose nekomerciniuose kino teatruose – taip siekdama padidinti regiono patrauklumą. Kino ekranų skaitmeninimas vykdytas ir Portugalijoje kino teatruose, didžia dalimi priklausantiems savivaldybėms. Programa vykdyta Šiaurės, Centro ir Alentežo regionuose ir finansuota iš ERPF12 lėšų pagal eilutę „Kultūros įstaigos“. Kai kurie Vokietijos ir Prancūzijos regionai taip pat ketino naudotis ERPF ištekliais skaitmeninei įrangai kino teatruose diegti.

Komunikate apžvelgiamas ir galimas konkurencijos teisės aktų pažeidimas. Pasak jo, konkurencingumas nebūtų pažeidžiamas, jei būtų įvykdytos kelios sąlygos. Pirma, pagalba neviršytų nedidelės valstybės lėšų sumos, atitinkančios *de minimis* nuostatas⁹, kuri neįtakotų konkurencijos. Antra, subsidijos kino teatrams rodantiems europietiškus arba nekomercinius filmus būtų skiriamos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 107 straipsnio 3 dalies d punktą¹⁰, o nedideliems ir atokiaose vietovėse įsikūrusiems kino teatrams – pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies c punktą¹¹.

⁸ Ten pat.

⁹ *De minimis* taisyklės teikiamais privalumais galima pasinaudoti, jei pagalba atitinka šiuos kriterijus: 1) Pagalbos, kuriai taikoma *de minimis* taisyklė, riba paprastai yra 200 000 EUR (piniginės subsidijos ekvivalentas) bet kuriuo trejų finansinių metų laikotarpiu vienam gavėjui. Santykinis trejų metų laikotarpis yra nefiksuotas, todėl teikiant naują *de minimis* pagalbos subsidiją turi būti nustatytas bendras per praėjusius trejus metus suteiktos *de minimis* pagalbos dydis (įskaitant tuo metu buvusius einamuosius finansinius metus). 2) Riba taikoma bendrai valstybės pagalbai vienam gavėjui, kuri yra laikoma *de minimis* pagalba. Ji neveikia gavėjo galimybių gauti papildomą valstybės pagalbą pagal kitas Komisijos patvirtintas programas. 3) Riba taikoma visų rūšių pagalbai neatsižvelgiant į jos formą ar siekiamą tikslą.

¹⁰ Valstybės pagalba N 477/04 – Jungtinė Karalystė, „UK Film Council Distribution and Exhibition Initiatives“ – „Digital Screen Network“. Pagal 107 straipsnio 3 dalies d punktą gali būti teikiama „pagalba, skirta kultūrai remti ir paveldui išsaugoti, jei tokia pagalba prekybos sąlygų ir konkurencijos Sąjungoje nepaveikia taip, kad prieštarautų bendram interesui“. Vykdamas minėtą Jungtinės Karalystės projektą, pagal šį punktą buvo patvirtinta pagalba kino teatrams, ne (visiškai) jų pačių finansuota skaitmenine įranga rodantiems daug specializuotų filmų.

¹¹ Valstybės pagalba NN 70/2006 – Pagalba Suomijos kino teatrams. Pagal 107 straipsnio 3 dalies c punktą gali būti teikiama „pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai

Apibendrinant, Europos Komisijos veiksmų plano tikslas – užtikrinti Europos Sąjungos finansinę paramą skaitmeninės įrangos diegimui kino teatruose, kuriuose rodomi Europos filmai ar kurie daro poveikį regiono plėtrai. Komunikate yra nurodoma, kad valstybės narės galėtų pasinaudoti Europos Sąjungos struktūriniais fondais, siekiant įgyvendinti skaitmeninimo projektus, o kiekviena valstybė narė turėtų pati spręsti apie finansinės paramos skaitmeninės įrangos diegimui kino teatruose panaudojimo būtinumą.

Tarybos išvados dėl Europos kino skaitmeninių technologijų¹²

2010 m. lapkričio 18 d. Taryba pateikė išvadas dėl Europos kinui skaitmeninių technologijų eroje atsiveriančių galimybių ir šioje srityje kylančių uždavinių. Jose buvo atsižvelgta į šiuos dokumentus:

- a) 2010 m. liepos 2 d. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą dėl analoginių ir skaitmeninių technologijų eros Europos kino paveldo srityje kylančių uždavinių (Antroji Rekomendacija dėl kino paveldo įgyvendinimo ataskaita)
- b) Komisijos Komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos skaitmeninė darbotvarkė“,
- c) 2010 m. balandžio 27 d. Komisijos Žaliąją knygą „Kultūros ir kūrybinės pramonės potencialo išlaisvinimas“,
- d) 2005 m. spalio 20 d. UNESCO Konvenciją dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo.

Remiantis pateiktais dokumentais, buvo prieita **išvados**, kad prie skaitmeninio kino pereiti būtina ir tai reikia padaryti kuo skubiau. Šis perėjimas turėtų būti paremtas viešąja politika, atsižvelgiant į bendro intereso tikslus:

- užtikrinti galimybę susipažinti su europiniais kūrinių, įskaitant Europos kino paveldo kūrinius, ir juos propaguoti,
- skatinti kultūrų ir kalbų įvairovę, visų pirma gerinant kūrinių platinimą,
- didinti Europos subjektų, dalyvaujančių skaitmeninimo procese, konkurencingumą,
- prisidėti prie socialinės sanglaudos, be kita ko, užtikrinant įvairių kino teatrų veikimą visoje Europos Sąjungoje.

Išvadose Taryba paprašė valstybių narių apsvarstyti būtinybę remti kino skaitmeninimą, atsižvelgiant į pirmiau nurodytus bendro intereso tikslus, ir apsvarstyti galimybę, laikantis europinių konkurencijos taisyklių, įgyvendinti kino skaitmeninimui skirtas paramos sistemas, papildančias finansavimą iš privačių šaltinių. Šiuose planuose turėtų būti

skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“. Remdamasi šiuo punktu, Komisija patvirtino pagalbą Suomijos kino teatrams. Skirtomis lėšomis iš dalies finansuotas įrangos įsigijimas ir modernizavimas nekomerciniuose ir 1–3 sales turinčiuose nedidelių ir vidutinių miestų kino teatruose. Pagalba neteikta vadinamiesiems multipleksams ir kino teatrų tinklams priklausantiems kino teatrams sostinėje ir aplink ją, taip pat kino teatrams vidutinio dydžio savivaldybėse (išskyrus atsidūrusias tam tikroje ekonominėje padėtyje).

¹²Tarybos išvados dėl Europos kinui skaitmeninių technologijų eroje atsiveriančių galimybių ir šioje srityje kylančių uždavinių (2010/C 323/05), 2010 m. lapkričio 18 d., Briuselis

atsižvelgta į kiekvienos valstybės narės ypatumus. Į juos galėtų būti įtrauktos šios **priemonės**:

- a) parama kino teatrams, kurie nepajėgūs padengti skaitmeninimo išlaidas, siekiant aprūpinti juos skaitmenine įranga, taip sudarant jiems sąlygas konkuruoti, palyginti su kino teatrais, kurie gali apsirūpinti šia įranga, pavyzdžiui, pasitelkdami VPF modelius;
- b) parama kino teatrams, įsikūrusiems mažiau apgyvendintose teritorijose, kuriose vyksta mažai kultūros renginių;
- c) parama kino teatrams, propaguojantiems europinius kūrinius, pavyzdžiui, skiriant europiniams kūriniams didelę programos dalį;
- d) parama kino paveldą propaguojančioms filmotekoms ir kino teatrams, vadovaujantis 2010 m. lapkričio 18 d. Tarybos išvadomis dėl Europos kino paveldo, įskaitant skaitmeninių technologijų eros keliamus uždavinius;
- e) platintojų ir rodytojų ir (arba) rodytojų tarpusavio solidarumo mechanizmų organizavimo skatinimas;
- f) skatinimas, kad maži kino teatrai jungtųsi ir kauptų skaitmeninei įrangai skirtas išlaidas.

4.2. Lietuvos Respublikos teisinė bazė

Turint Europos Komisijos komunikato rekomendacijas ir Tarybos išvadas, Lietuvoje imtasi reglamentuoti Europos Sąjungos pasiūlymus, apačioje apžvelgiami pagrindiniai kino skaitmeninimui aktualūs dokumentai: Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programa „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“ ir jos Tarpinstitucinis veiklos planas bei Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015–2020 metų programa ir jos priemonių planas bei 2017 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa.

Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programa „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“¹³

Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programa „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“ (toliau – „LR skaitmeninė darbotvarkė“) buvo patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu 2014 m. kovo 12 d. LR Seimo kanceliarijai, LR Ryšių reguliavimo tarnybai ir Valstybinei lietuvių kalbos komisijai buvo pasiūlyta dalyvauti įgyvendinant minimą programą. 2017 m. gruodžio 20 d. (nutarimu Nr. 1085) buvo patvirtinta „LR Skaitmeninė darbotvarkės“ redakcija.

---

¹³ Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas dėl informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programos „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“ patvirtinimo, Nr. 244, 2014 m. kovo 12 d., Vilnius

Bendros nuostatos. Programa „LR Skaitmeninė darbotvarkė“ siekiama prisidėti prie darnios visuomenės plėtros. Jos paskirtis yra nustatyti informacinės visuomenės plėtros tikslus ir uždavinius tam, kad kaip įmanoma plačiau ir saugiau būtų naudojami informacinių ir ryšių technologijų (IRT) teikiamomis galimybėmis. Ši programa buvo parengta atsižvelgiant į Europos Komisijos 2010 m. rugpjūčio 26 d. komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „Europos skaitmeninė darbotvarkė“ (KOM (2010) 245 galutinis). Taip pat: į Europos Komisijos 2012 m. gruodžio 18 d. komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „Europos skaitmeninė darbotvarkė. Skaitmeninėmis technologijomis grindžiamas Europos augimas“ (KOM (2012) 784 galutinis) ir į 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“.

Tikslai. Strateginis Programos tikslas – naudojantis IRT teikiamomis galimybėmis pagerinti Lietuvos gyventojų gyvenimo kokybę, didinti įmonių veiklos produktyvumą ir pasiekti numatytų rodyklių. Įgyvendinant strateginį Programos tikslą, buvo nustatyti šeši svarbiausi tikslai, iš kurių trečias tikslas tiesiogiai atliepia projekto „Kino sklaida regionuose“ tikslus: puoselėti IRT priemonėmis Lietuvos kultūrą ir lietuvių kalbą – kurti visuomenės poreikius atitinkantį kultūrinį ir lietuvių rašytinės ir sakytinės kalbos sąsajomis pagrįstą skaitmeninį turinį, plėtoti skaitmeninius produktus ir elektronines paslaugas.

Įgyvendinimas. Programos priede nurodomos valstybės institucijos, įstaigos ir valstybės įmonės, pagal kompetenciją atsakingos už tikslų ir uždavinių rodiklių įgyvendinimą. Tam, kad Programa būtų įgyvendinta, rengiamas tarpinstitucinis veiklos planas (toliau – TVP), kuriame nurodomos konkrečios informacinės visuomenės plėtros priemonės. Prie Programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo gali prisidėti ir kitų valstybės institucijų, įstaigų ir valstybės įmonių įgyvendinamos priemonės, numatytos jų strateginiuose veiklos planuose.¹⁴

Programos koordinatore yra Susisiekimo ministerija. Šalia jos Susisiekimo ministras skiria Skaitmeninės darbotvarkės tarybą, kuri padeda Programos koordinatorei vertinti tikslų ir uždavinių įgyvendinimą, stebi rezultatus, analizuoja pokyčius, rengia pasiūlymus, atlieka vertinimą, prireikus inicijuoja teminių pogrupių sudarymą ir koordinuoja jų veiklą. Už Programos įgyvendinimo vertinimo kriterijų faktinių reikšmių stebėseną yra atsakingas Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos (toliau – IVPK), kuris duomenis teikia Programos koordinatorei.

LR Skaitmeninės darbotvarkės prieduose nurodytos valstybės institucijos, įstaigos ir valstybės įmonės teikia pasiūlymus dėl priemonių, kurios padėtų įgyvendinti jos tikslus ir uždavinius ir jų įtraukimo į planą TVP.

„Kino sklaidos regione“ projektui aktualus Programos tikslas 3: Puoselėti IRT priemonėmis Lietuvos kultūrą ir lietuvių kalbą – kurti visuomenės poreikius atitinkantį kultūrinį ir lietuvių rašytinės ir sakytinės kalbos sąsajomis pagrįstą skaitmeninį turinį, plėtoti skaitmeninius produktus ir elektronines paslaugas. Vertinimo kriterijus: gyventojų, kurie naudojami su Lietuvos kultūros paveldu susijusiomis elektroninėmis paslaugomis, dalis,

¹⁴ Ten pat.

procentais: 2014 m. - 7 proc., 2016 m. - 19 proc., 2020 m. - 25 proc. Už šiuos rodiklius atsakingos įstaigos: Kultūros ministerija IVPK.

Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programos „LR skaitmeninė darbotvarkė“ įgyvendinimo TVP¹⁵

2018 m. rugpjūčio 22 d. (nutarimu Nr. 841) įsigaliojo nauja TVP redakcija¹⁶. Pagal ją patvirtintas Informacinės visuomenės plėtros 2014-2020 metų programos „LR Skaitmeninė darbotvarkė“ įgyvendinimo TVP tikslų, uždavinių, priemonių, asignavimų ir įgyvendinančių institucijų sąrašas.

„Kino sklaidos regionuose“ tikslus ir uždavinius atliepanti TVP priemonė, pagal minimą dokumentą, yra 3.1.9. Priemonė – skaitmeninti kino teatrus ir kino rodymo vietas. Pagal patvirtintą TVP, atsakinga institucija yra Susisiekimo ministerija, o galimas vykdytojas – Lietuvos kino centras prie Kultūros ministerijos. Šiame Plane 2019–2021 metų laikotarpiu išdėstyti asignavimai, iš viso siekiantys 2 997 tūkst. eurų. Pasiskirstymas kas metai: 2019 m. – 1500 tūkst. Eur, 2020 m. – 1400 tūkst. Eur, 2021– 97 tūkst. Eur.

Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programa¹⁷

2015 m. kovo 4 d. Kultūros ministerija patvirtino Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020, vadovaudamasi Informacinės visuomenės plėtros 2014-2020 metais programos „LR Skaitmeninė darbotvarkė“ 3 tikslo 1 uždaviniu ir įgyvendindama Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2011–2019 metų programos įgyvendinimo TVP 2.3.1.1 priemonę ir LR kultūros ministerijos 2014-2016 metų strateginio veiklos plano priemonę 03.003.01.02.01.¹⁸

Šios programos **paskirtis** – „apibrėžti pagrindines virtualios kultūros paveldo erdvės vystymo kryptis, siekiant plėtoti vieningą Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo ir sklaidos sistemą bei sukurti skaitmeninio turinio ilgalaikio išsaugojimo sistemą, taip pat nustatyti bendruosius virtualios kultūros paveldo erdvės vystymo principus¹⁹“.

15 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. balandžio 27 d. nutarimo Nr. 478 „Dėl Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programos „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“ įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ pakeitimo 2018 m. rugpjūčio 22 d. Nr. 841, Vilnius

16 TVP buvo patvirtintas 2015 m. balandžio 27 d. nutarimu Nr. 478

17 Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas dėl skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programos patvirtinimo. 2015 m. kovo 4 d. Nr. JV-153, Vilnius

18 Patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2014 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. JV-38 „Dėl 2014-2016 metų strateginių veiklos planų patvirtinimo“

19 Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas dėl skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programos patvirtinimo, Nr. JV-153, 2015 m. kovo 4 d. Vilnius

Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 programos strateginis **tikslas** – pasinaudojant informacinių ryšių technologijų galimybėmis vystyti tvarią virtualią kultūros paveldo erdvę, skirtą didinti Lietuvos gyventojų kokybišką užimtumą, ugdyti jų kultūrinės kompetencijas ir kūrybingumą, stiprinti tapatumą ir pilietiškumą, užtikrinant kultūros paveldo pagrindu kuriamų elektroninių paslaugų ir produktų įvairovę, jų prieinamumą bei ilgalaikį išsaugojimą.

Projektui „Kino sklaida regionuose“ aktualus 3 programos tikslas: kurti turtingą visuomenės poreikius atitinkančią virtualią kultūros paveldo erdvę, didinti jos pasiekiamumą ir matomumą, ir 4 uždavinys: „sukurti geresnes skaitmeninio audiovizualinio turinio sklaidos galimybes“.

Tai atliepia ir pagal 2010 m. rugsėjo 24 d. Europos Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui Europos kino galimybės ir problemos skaitmeniniame amžiuje pabrėžtą būtinybę modernizuoti nekomercinius kino teatrus, tam, kad būtų sudarytos sąlygos visuomenei susipažinti su Europos kino kūrėjų darbais ir užtikrinta kuo efektyvesnė Europos kino produkcijos sklaida pereinant prie skaitmeninių įrašų naudojimo.

Programoje dėl skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo taip pat minima Kultūros ministerijos 2011 metais atlikta savivaldybių apklausa dėl nekomercinių kino teatrų būklės. Jos rezultatai parodė tuo metu Lietuvos regionuose veikiančių kino salių techninę bazę esant pasenusią ir nepritaikytą rodyti skaitmeninį turinį. Čia formuota išvada, kad atsižvelgiant į tendenciją, jog Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, naujausia audiovizualinė produkcija leidžiama skaitmeniniu formatu, dėl nepakankamos infrastruktūros Lietuvos gyventojai turi ribotas prieigos prie šio kultūrinio turinio sąlygas.

Dėl aukščiau minimos priežasties, siekiama sudaryti sąlygas gyventojams susipažinti su šiuolaikine audiovizualine produkcija bei didinti jos prieinamumą šalies mastu, todėl pabrėžiama būtinybė pritaikyti nekomercinius kino teatrus ir kitas kino rodymo vietas, įskaitant regionuose veikiančias kultūros įstaigas, rodyti skaitmeninę kino produkciją (programos 3 tikslas).

Programą koordinuoja ir stebėseną vykdo Kultūros ministerija. Ji įgyvendinama pagal Kultūros ministro įsakymu tvirtinamą trimetį veiksmų planą, kuriame nurodomos Programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimui numatytos priemonės ir atsakingi vykdytojai.

Vadovaujantis Kultūros ministro įsakymu dėl Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programos, 2015 m. lapkričio 10 d. buvo patvirtintas šios Programos įgyvendinimo priemonių 2016-2018 metų planas.

Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programos įgyvendinimo priemonių 2016-2018 metų planas (Toliau – Priemonių planas)²⁰

Pagal šį planą projektui „Kino sklaida regionuose“ aktuali priemonė: 3.4.3. Sukurti pagal naujausius technologinius principus veikiančią kino rodymo tinklą Lietuvos regionuose. Projektas: „Kino teatrų ir kino rodymo vietų skaitmeninimas“, kurio įgyvendinimo laikotarpis: 2015-2018 metai, o laukiamas rezultatas – sukurta iki 30 naujų ar technologiškai atnaujintų kino rodymo vietų Lietuvos regionuose. Sukurtos priemonės nacionalinės ir Europos kino produkcijos rodymui. Nustatyti reikalavimai dėl būtinos Europos kino (įskaitant ir nacionalinio) rodymo proporcijos. Pagal šį Planą, atsakingi projekto partneriai/vykdytojai yra Lietuvos kino centras, Finansavimo šaltinis: ES „Kultūros e. paslaugos ir sprendimai“, skirtas biudžetas: 2 997 567 Eur.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa²¹

2017 m. LR Vyriausybės nutarime Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ Kultūros paslaugų prieinamumo didinimas visoje Lietuvoje yra numatytas kaip viena programos krypčių (Kryptis 2.4.) Pagal darbą 2.4.1. Kultūros paslaugų infrastruktūros atnaujinimas, viešųjų investicijų poreikį grindžiant kultūros paslaugų kokybės, patrauklumo ir prieinamumo didinimu, projekto „Kino sklaida Lietuvoje“ tikslai atitinka šiuos darbus:

2.4.1.1. Lietuvos kultūros paslaugų (įskaitant menininkų ir kūrėjų organizacijų rezidencijas) infrastruktūros modernizavimas regionuose, užtikrinant kooperuoto finansinių mechanizmų taikymo sistemą. Šio darbo terminas - 2020 m. III ketv., įgyvendinančioji institucija – Kultūros ministerija.

2.4.1.2 Kultūros paveldo infrastruktūros įveiklinimo ir paslaugų sukūrimas bei įgyvendinimas, pritaikant visuomenės ir regionų reikmėms pagal tvarios plėtros principus. Šio darbo terminas – 2020 m. III ketv., įgyvendinančios institucijos – Kultūros ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Numatyti rodikliai: nuo 2016 m. iki 2020 m. sukurtos ir/ar renovuotos kultūros paslaugų infrastruktūros dalis nuo renovuotinių kultūros infrastruktūros objektų, įtrauktų į Kultūros ministerijos programas padidėja nuo 16 proc. iki 49 proc.

²⁰ Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas dėl skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programos įgyvendinimo priemonių 2016-2018 metų plano patvirtinimo, Nr. JV-758, 2015 m. lapkričio 10 d., Vilnius

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, LRV nutarimas dėl Programos įgyvendinimo plano patvirtinimo Nr. 167, 2017 m. kovo 13 d. Vilnius

4.3. Ankstesnių kino ekranų skaitmeninimo projektų įgyvendinimo situacija

2014 m. Ateities visuomenės instituto rengto Kultūros centrų regionuose kino infrastruktūros tyrimo metu buvo atlikta detali infrastruktūros ir vartotojų poreikio ir galimybių analizė. Remiantis tyrimo rezultatais paaiškėjo, kad vien privačiam sektoriui investavus į tokio masto projektą, nebūtų finansinės grąžos, dėl ko ir tokia investicija neatsipirktų, todėl projektas nebuvo įgyvendinamas. Nustatyta, jog norint, kad kino kultūros menas ir skaitmenintas kino paveldas pasiektų regionus, būtina valstybės parama kino rodymo vietų skaitmeninimui, t. y., įrangos įsigijimui. Geruosiuose užsienio pavyzdžiuose (Nyderlandai, Lenkija, Kroatija) centralizuotas tokios kino įrangos įsigijimas davė didelį ekonominį efektą bei paskatino žiūrėti kino filmus regionuose.

2015 m. LKC pirminis projekto pasiūlymas

2015 m. balandžio 27 d. patvirtintu TVP²², LKC buvo paskirtas kaip galimas vykdytojas įgyvendinti kino ekranų skaitmeninimo projektą, o Susisiekimo ministerija – kaip atsakinga institucija.

Dėl šios priežasties LKC 2015 m. birželio 12 d. Susisiekimo ministerijai teikia pirminį projektinį pasiūlymą, kuriuo buvo siekiama aktualizuoti kino teatrų ir kino rodymo vietų skaitmeninimo poreikį ir pasiūlyti sprendimus.

Pasiūlymo apraše yra nurodomi bendri faktai apie kino įrangos skaitmeninimo procesų įsibėgėjimą rinkoje, pabrėžiama, jog daugiau negu pusė Lietuvos gyventojų neturi priėjimo prie profesionalus kino, nes rinkos žaidėjai nėra suinteresuoti investuoti į regionus. Atlikus UAB „Vilniaus kino klasteris“ kultūros centrų regionuose kino infrastruktūros 2014 m. tyrimą, buvo paskaičiuota, kad vien privataus verslo investicijos neatsipirktų. Pasiūlymo apraše taip pat aptariamas ir kino platinimui reikalingas tinklas, kadangi, priešingu atveju, užtikrinti profesionalaus kino rodymą pavienėse kultūros įstaigose labai sudėtinga. Kaip teigiama LKC teiktame pasiūlymo aprašyme, nesant pakankamai išplėtotam kino platinimo tinklui, neįmanomas ir profesionalus kino programavimas pavieniuose, dažniausiai nenuosekliai šioje srityje dirbančiose kultūros institucijose. O dėl šios situacijos skatinama ir kita neigiama tendencija – neturėdami legalios prieigos prie kino turinio, žmonės bando juos pamatyti nelegaliai, t.y., pirataudami.

Pasiūlyme aptariama svarba užtikrinti kino turinio kokybę. Teikiant paramą dėl kino ekranų skaitmeninimo, turi būti užtikrintos europietiško ir lietuviško kino rodymo proporcijos. Be to, skaitmeniniam rodymui pritaikytuose kino ekranuose būtų galima rodyti ir skaitmenintą kino paveldą.

---

22 Nutarimo Nr. 478

Apibendrinant 2015 m. Susisiekimo ministerijai teiktą pasiūlymo aprašymą, projektu siekta sukurti iki 30 naujų kino rodymo vietų arba atnaujinti esančias, tačiau nebetinkamas skaitmeniniam kinui rodyti. Kino įranga būtų buvusi diegiama į kultūros centrus, kurie yra biudžetinės arba viešosios savivaldybėms pavaldžios įstaigos, tokiu būdu siekiant išvengti teisės pažeidimų dėl valstybės pagalbos reglamentų. Remiantis kitų valstybių pavyzdžiais (Lenkija, Kroatija, Nyderlandai ir kt.), kino skaitmeninimui skirta valstybės parama turėtų būti tinkama ir teisėta.

2016 m. projektas MITA'i dėl skaitmeninio turinio centralizuoto pateikimo kino ekranams regionuose

2016 m. rugpjūčio 19 d. LKC, bendradarbiaudamas su Asociacija „Vilniaus kino klasteris“, teikia paraišką Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai dėl Ikiprekybinio pirkimo objekto „Įtraukios nacionalinio ir europinio kino sklaidos sistemos sukūrimas, technologijos ir procesai“, kuriuo buvo siekiama užtikrinti tinklinį kino ekranų aprūpinimą kino turiniu. Paraiška 2016 m. spalį atmesta.

4.4. Kino ekranų skaitmeninimo chronologija Lietuvoje 2010-2018 m.

- 2010 m. rugsėjo 24 d. paskelbtas Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Europos kino galimybės ir problemos skaitmeniniame amžiuje" (KOM(2010) 487 galutinis), kuriame pateiktos rekomendacijos Europos Sąjungos valstybėms-narėms skaitmeninti kino ekranus;
- 2011 m. rugpjūtį Kultūros ministerija daro savivaldybių apklausą, kad ištirtų tuometines kino rodymo sąlygas;
- 2012 m. gruodžio 18 d. paskelbtas Komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „Europos skaitmeninė darbotvarkė. Skaitmeninėmis technologijomis grindžiamas Europos augimas“ (KOM (2012) 784 galutinis);
- 2014 m. kovo 12 d. paskelbta Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė;
- 2014 m. Lietuvos kino centras gavo Lietuvos kino studijoje sukurtų filmų turtines teises ir pradėjo paveldo skaitmeninimo procesą;
- 2014 m. gegužę pradėtas vykdyti Kultūros centrų regionuose kino infrastruktūros tyrimas;
- 2015 m. kovo 4 d. Kultūros ministerija patvirtina Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programą (2015 m. lapkričio 10 d. paskirti pinigai ekranų skaitmeninimui, pagal nutarimą Nr. JV-758);

- 2015 balandžio 27 d. patvirtinamas TVP (nutarimas Nr. 478). Pagal jį paskirti pinigai ekranų skaitmeninimui, LKC yra minimas kaip potencialus vykdytojas;
- 2015 m. birželio 12 d. LKC teikia pirminį projekto pasiūlymą Susisiekimo ministerijai dėl „Kino teatrų ir kino rodymo vietų skaitmeninimo“ (paraišką paprašyta patikslinti);
- 2016 m. sausio 15 d. patvirtintos nacionalinių filmų platinimo kino teatruose paramos taisyklės;
- 2016 m. balandį UAB „Artbox“ Lietuvos verslo paramos agentūrai pateikė paraišką „Audiovizualinio turinio sklaidos inovatyvaus verslo modelio sukūrimas: technologijos ir procesai“ (priemonė „Intelektas. Bendri mokslo – verslo projektai“). Paraiška 2016 m. liepos mėn. atmesta.
- 2016 m. rugpjūčio 19 d. LKC, bendradarbiaudamas su Asociacija „Vilniaus kino klasteris“, teikia paraišką Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai dėl Ikiprekybinio pirkimo objekto „Įtraukios nacionalinio ir europinio kino sklaidos sistemos sukūrimas, technologijos ir procesai“ (paraiška 2016 m. spalio 31 d. atmesta);
- 2017 m. birželio 5 d. patvirtintas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 2 prioriteto „Informacinės visuomenės skatinimas“ 02.3.1-CVPA-V-526 priemonės „Kultūros turinio skaitmeninimas ir sklaida“ projektų finansavimo sąlygų aprašas;
- 2017 m. gruodžio 20 d. patvirtinta „LR Skaitmeninė darbotvarkė“ redakcija (nutarimas Nr. 1085);
- 2018 m. rugpjūčio 22 d. patvirtinta „LR Skaitmeninės darbotvarkės“ įgyvendinimo TVP redakcija (nutarimas Nr. 841). Projektui „Kino sklaida regionuose“ aktuali 3.1.9 priemonė. TVP įsigalioja 2019 m. sausio 1 d.

5. Kino prieinamumo, poreikio ir galimybių tyrimai

5.1. Kultūros centrų regionuose kino infrastruktūros 2014 m. tyrimas

2014 m. UAB „Vilniaus kino klasterio“ užsakymu VšĮ „Ateities visuomenės institutas“ atliko tyrimą „Inovacinių technologijų panaudojimo KKI paslaugų sklaidai regionuose tyrimas“²³.

Tyrimo tikslas: įvertinti regionų kultūros įstaigų pasirengimą įsdiegti skaitmenines kino rodymo technologijas, įvertinant jų būklę socialiniame ir technologiame kontekste, investicijų poreikį, mastą ir atsiperkamumą, gyventojų kino produkcijos vartojimo poreikius ir jų ekonomines galimybes.

Norint aprėpti problematikos kompleksiskumą, tyrimu siekiama apimti skirtingus lygmenis, todėl buvo taikomi šie tikslai:

- **Kultūriniai tikslai**, t. y., tyrimu siekiama iširti potencialius regioninius kultūros infrastruktūros objektus, kurie galėtų būtų pritaikyti skaitmeninio įgyvendinimui, nustatant reikalingų įdiegti technologinių inovacijų poreikį, identifikuoti kultūros darbuotojų kvalifikaciją darbu su naujomis technologijomis, įvertinant reikalingų mokymų ir/ar naujų darbo vietų sukūrimo poreikį. Taip pat nustatyti kultūros paslaugų vartotojų potencialą, išanalizuojant kino kultūros sklaidos ir kūrybinių ir kultūrinių industrijų (toliau – KKI) paslaugų teikimo Lietuvos regionuose galimybes.
- **Socialiniai tikslai**, t. y., konceptualizuoti kino kultūros sklaidos regionuose įtaką socialinės sanglaudos skatinimui, siekiant mažinti regioninę atskirtį, užtikrinti gyventojų gyvenimo kokybę, kultūros prieinamumą, nacionalinio identiteto stiprinimą.
- **Ekonominiai**, t. y., nustatyti audiovizualinės kultūrinės produkcijos ekonominį naudingumą, investicinę grąžą, privačiam verslui įdiegus kino rodymo ekranus regionuose.

Apačioje detaliau aptariami tyrimo etapai ir pjūviai, atsižvelgiant į tai, kad jie galėtų būti pritaikomi projektui „Kino sklaida regionuose“ skaitmeninio kino ekranus regionuose.

Tyrimas buvo atliekamas šešiais etapais.

- **Pirmas etapas.** Jo metu buvo atrinkti kultūros objektai iš skirtingų Lietuvos savivaldybių ir determinuota jų imtis. Jis vykdytas 2014 m. gegužės-birželio mėn. Jo metu buvo vykdoma telefoninė apklausa, kurios metu apklausti 52 savivaldybių kultūros centrai, siekiant įvertinti fizinę jų būklę renovacijos atžvilgiu bei vykdomos kino produkcijos sklaidą, turimus techninius resursus, ir šios veiklos rezultatus. Po šio etapo atkrito 21 kultūros centras dėl tarpusavyje koreliuojančių kriterijų: neatliktos

²³ „Inovacinių technologijų panaudojimo KKI paslaugų sklaidai regionuose tyrimas“, VšĮ „Ateities visuomenės institutas“, 2014 m., Vilnius

rekonstrukcijos ir/arba atliekamos šiuo metu, planuojant užbaigti vėliau nei iki 2016 m. pab., ir/arba mažo gyventojų skaičiaus mieste.

- **Antras etapas.** Jo metu atlikta ekspertinė 29-ies atrinktų kultūros objektų infrastruktūros analizė, nustatant investicijų poreikį į skaitmeninių technologijų įdiegimą bei akustinių savybių, būtinų audiovizualinei produkcijai demonstruoti, gerinimą. Ekspertų analizėje pateikiamos detalios skaitinės investicijų išraiškos, atsižvelgiant į kiekvieno iš objekto techninę ir fizinę būklę. Tyrimo metu buvo paskaičiuota, kad minimalaus paketo išlaidos, kurios padengtų vaizdo, garso bei įrangos kaštus, siekia 76 275 Eur.

Detalios išlaidos, suskirstytos pagal vaizdo (2D įranga, 3D įranga iki ir virš 9 m pločio ekranui) ir garso paketus²⁴:

Išlaidų pavadinimas	Kaina (Eur)
2D vaizdo įrangos paketo sudėtis	54 196
3D vaizdo įrangos paketo sudėtis (mažesniau nei 9 m pločio ekranui)	67 042
3D vaizdo įrangos paketo sudėtis (didesniau kaip 9 m pločio ekranui)	77 639
Garso įrangos paketo sudėtis	22 079

- **Trečias etapas.** Šiame etape darytas sociologinis kokybinis tyrimas norint iširti žmogiškuosius resursus 20-yje atrinktų kultūros centrų, t.y. esamų darbuotojų užimtumas, kvalifikacijos lygis darbui su skaitmenine kino technika lygis, naujų darbo vietų kūrimo poreikis. Čia išskirti skirtingų funkcijų poreikis: darbas su skaitmenine technika, viešinimas, edukacinė ir kompleksinė veikla. Šiame etape taip pat buvo pastebėtas skirtingas kino kultūros sklaidos skirtinguose regionuose ir pagal aktyvumo lygį išskirtos savivaldybės ir jose vykdoma kino rodymo veikla.
- **Ketvirtas etapas.** Jame atliktas sociologinis kiekybinis audiovizualinės produkcijos ir paslaugų vartojimo intensyvumo tyrimas 20-yje atrinktų miestų. Įvertinamas Lietuvos regionų gyventojų kino produkcijos vartojimo poreikis bei galimybės. Jo metu pastebėta, kad didelė dalis žmonių, nesilankančių kino teatruose kitame mieste, atsiradus galimybei, bent retkarčiais lankytųsi kino seansuose savame mieste, o kino kultūros vartotojai, kurie vyksta žiūrėti kino filmų į kitą miestą, būtų labiau linkę eiti į kiną savame mieste negu tie, kurie nevyksta.
- **Penktas etapas.** Jo metu buvo atlikta sociologinė kiekybinė apklausa 90-yje regioninių mokymo įstaigų (iš 20-ies savivaldybių). Šiame etape siekta iširti švietimo įstaigų poreikį naudotis kino kultūros produktais kaip vienu iš neformalaus ugdymo metodų bei priemonių.
- **Šešto etapo** metu atlikta finansinė investicijų į skaitmeninių technologijų įdiegimą kultūros centruose atsiperkamumo analizė. Čia pateikiami šeši išlaidų/atsiperkamumo scenarijai, iš jų darytina išvada, kad esant dabartinei situacijai, t. y., kai savivaldybėse kino teatrų nėra, o kino rodymui pritaikomos

²⁴ Ten pat.

kultūros centrų patalpos, investicijos vien iš privataus sektoriaus būtų per didelės, lyginant su gaunamomis pajamomis.

Apibendrinant tyrimą, buvo prieita šių **išvadų**:

- Kinas – tai svarbi regionų gyventojų laisvalaikio dalis. Tą rodo ir vykstančiųjų žiūrėti kino į kitus miestus respondentų dalis, tad matomas poreikis grąžinti galimybę regionų gyventojams turėti kino kultūros prieinamumą savame mieste.
- Lietuvos regionų kultūros centrų pritaikymas kino rodymo reikmėms reikalauja didelių investicijų bei kino žiūrėjimo tradicijos atgaivinimo, kas galėtų būti vykdoma labiau įtraukiant vietos bendruomenę į kino renginių organizavimą, viešinimą, edukacinius kino renginius ir kitas panašias veiklas.
- Nors ir būtina Lietuvos regionuose gerinti žmonių gyvenimo kokybę užtikrinant kokybiškos audiovizualinės produkcijos sklaidą ir kultūros, apskritai, prieinamumą, tam būtinos investicijos viršija galimo pelningo ar nenuostolingos verslo modelio ribas (preziumuojant, kad investicijos ateina tik iš privataus sektoriaus).
- Dėl šios priežasties, siekiant sukurti kino sklaidos mechanizmą Lietuvos regionuose, pritaikant tam regioninius kultūros centrus ir praplečiant jų veiklos spektrą, siūloma kurti tokį veiklos modelį, pagal kurį būtų kombinuojamos valstybinio ir privataus sektoriaus investicijos ir parama.

5.2. Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis

2017 metais Kultūros ministerijos užsakymu buvo atliktas Lietuvos gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimas – „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“, kurio galutinė atskaita (toliau – tyrimo ataskaita) leidžia apžvelgti kino rodymo situaciją Lietuvoje²⁵. Šis tyrimas pratęsias 2014 m. Kultūros ministerijos užsakymu atliktą tyrimą, o šioje ataskaitoje yra naudojamos ir aktualumo nepraradusios 2014 m. tyrimo ataskaitos skyriais. Tyrimą atliko UAB „Socialinės informacijos centras“ ir UAB „Norstat LT“.

Pasak Kultūros ministerijos tyrimo, „filmai – labiausiai prieinama ir paklausi kultūros sritis Lietuvoje. Devyni iš dešimt Lietuvos gyventojų per pastaruosius 12 mėnesių bent kartą žiūrėjo kokį nors filmą įprastomis priemonėmis (per TV, DVD ar BD grotuvais ar pan.), o maždaug kas antras tai darė kasdien ar beveik kasdien. Kino teatrai ar festivaliai yra mažiau prieinami visiems Lietuvos gyventojams ir, atitinkamai, juose lankosi mažesnė gyventojų dalis...“²⁶.

Tyrimo ataskaitoje, lyginant 2014 ir 2017 metus, jaučiamas teigiamas pokytis profesionalaus kino žiūrėjimo srityje. Nuo 2014 m. net 5,7 proc. išaugo žmonių skaičius,

²⁵ Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis, Kultūros ministerija, 2017, Vilnius

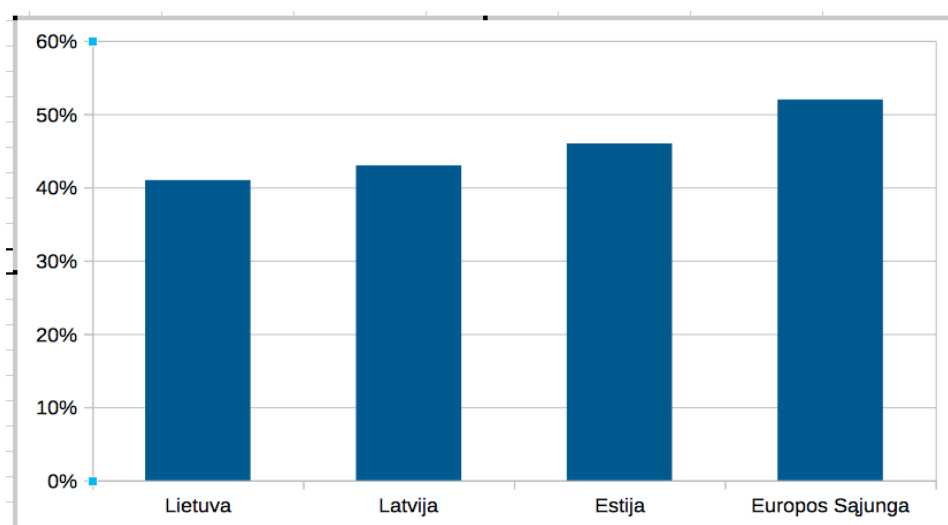
²⁶ Ten pat.

kurie per pastaruosius 12 mėn. yra apsilankę kino teatre ar kino festivalyje, kai tuo tarpu kino žiūrėjimas namuose – per TV ekranus, DVD ar kitomis priemonėmis, nepatyrė tokio didelio augimo ir pakito tik 2,4 proc. Taip pat, per 2014-2017 metų periodą išaugo besilankančių kino teatruose Lietuvos gyventojų dalis: per pastaruosius 12 mėnesių bent kartą kino teatre buvo keturi iš dešimt Lietuvos gyventojų (41 proc.). Iš to galima spręsti, jog poreikis ir pasiūla žiūrėti profesionalų kiną auga ir rinka plečiasi.

Pagrindinė žiūrovų auditorija, nepriklausomai nuo priemonių, kuriomis filmai žiūrimi, yra 15-39 metų asmenys, turintys aukštąjį išsilavinimą, studentai ir moksleiviai, disponuojantys aukštesnėmis pajamomis, didmiesčių gyventojai, taip pat laimingi, kūrybingi, pasižymintys gera dvasine sveikata ir pasitikintys žmonėmis, manantys, kad dalyvavimas kultūriname gyvenime stiprina patriotiškumą ir kūrybiškumą. Šios charakteristikos leidžia manyti, jog kultūrinės veiklos skatinimas leidžia žmonėms jaustis kūrybingiems ir skatina jų teigiamą požiūrį į valstybę bei socialinę visuomenę.

2013 metų Eurobarometro duomenimis²⁷, apsilankiusiu kine gyventojų bent kartą per metus Latvijoje ir Estijoje šis rodiklis kiek aukštesnis (LV: 43%, EE: 46%). Visos Baltijos šalys pagal gyventojų, apsilankiusių kine per pastaruosius 12 mėnesių, dalį, atsilieka nuo Europos Sąjungos rodiklio (ES27: 52%).

Diagrama: Gyventojų dalis, apsilankiusi kine bent kartą per metus (2013 m. Eurobarometro duomenys)²⁸:

Vertinant bendrą kultūros paslaugų prieinamumo Lietuvoje pokytį tiriamuoju laikotarpiu (2014-2017 m.), kultūros prieinamumas gyventojams sumažėjo, tyrimo metu nebuvo renkama informacija apie kultūros prieinamumo sumažėjimo/padidėjimo priežastis. Remiantis tyrimo išvadomis ir vertinant bendrą socialinę-ekonominę situaciją Lietuvoje 2017 m., galima kelti prielaidą, kad viena iš pagrindinių priežasčių yra euro įvedimas 2015 metų sausio 1 d. ir dėl to sumažėjusi gyventojų perkamoji galia.

²⁷ Special Eurobarometer. Cultural Access and Participation. No 399, 2013 m. lapkritis

²⁸ Ten pat.

6. Kino skaitmeninimo regionuose poreikis ir techninės galimybės. Apklausa analizė

Išanalizavus dabartinę Lietuvos Respublikos kultūros politikos, skaitmeninimo strategijos ir iki šiol atliktų veiksmų šiose srityse situaciją ir kontekstą, buvo nustatyta, kad kino ekranų skaitmeninimas turėtų vykti įgyvendinant Informacinės visuomenės plėtros 2014-2020 metų programos „LR skaitmeninė darbotvarkė“ įgyvendinimo TVP, įsigaliosiantį 2019 m. sausio 1 d. (LRV nutarimas Nr. 841, 2018-08-28), įgyvendinimas turėtų vykti pagal priemonę 3.1.9. skaitmeninti kino teatrus ir kino rodymo vietas.

Tam, kad būtų nustatyta esama kino rodymo situacija Lietuvoje ir numatytas potencialių projekto partnerių skaičius, pirmiausia buvo atliktas tyrimas-apklausa. Tyrimo tikslas – nustatyti kino rodymo padėtį savivaldybėse: t. y., jų technines galimybes, poreikį ir motyvaciją turėti modernizuotus kino ekranus. Juo siekiama apskaičiuoti dabartinę situaciją atitinkančią imtį, kuri leistų numatyti potencialiai projekte dalyvausiančių partnerių skaičių. Tyrimo forma – detali apklausa, vykdyta 2018 m. spalio mėn. Jos metu buvo apklausti savivaldybių kultūros skyriaus darbuotojai: vedėjai arba vyr. specialistai ir kultūros centrų direktoriai.

Pagal 2018 m. sausio 1 d. Statistikos departamento duomenis, Lietuvoje yra 10 apskričių, 60 savivaldybių ir 103 miestai. Apklausa nuspręsta atlikti savivaldybių administraciniuose centruose dėl jų atliekamų funkcijų. Pirminėje apklausoje dalyvavo 50 savivaldybių administracinių centrų, kadangi į imtį nebuvo įtrauktos tos savivaldybės, kuriose jau yra visos sąlygos profesionaliam kino žiūrėjimui, t. y., kur yra įrengti naujausią įrangą turintys kino teatrai ar ekranai, profesionaliai rodantys skaitmeninį kiną, kadangi projekto tikslas – kino prieinamumo didinimas tuose regionuose, kuriuose tokios galimybės kol kas nėra arba ji nepakankama. Be to, į imtį nepateko tų savivaldybių administraciniai centrai, kurių rajono ir miesto savivaldybių centrai sutampa. Dėl aukščiau išvardintų priežasčių šiame etape neapklaustos savivaldybės yra: Vilniaus m. sav., Kauno m. sav., Klaipėdos m. sav., Šiaulių m. sav., Panevėžio m. sav., Vilniaus r. sav., Kauno r. sav., Šiaulių r. sav., Panevėžio r. sav., Alytaus r. sav.

Pirminės apklausos metu paaiškėjo, kad šių savivaldybių administraciniai centrai jau turi profesionalią kino rodymo įrangą: Klaipėdos r. sav. - Gargždai, Marijampolės sav. - Marijampolė, Alytaus m. sav. - Alytus, Ukmergės r. sav. - Ukmergė, Anykščių r. sav. - Anykščiai, Varėnos r. sav. - Varėna, Utenos r. sav. - Utena, todėl šios savivaldybės toliau tyrime nedalyvavo. Išimtis padaryta Utenos r. savivaldybei, kadangi kalbant su savivaldybės administracija nustatyta, kad, nors Utenoje šio metu ir yra profesionalią skaitmeninę įrangą turintis kino teatras, kuriame nuomos pagrindais kino rodymo veiklą vykdo savivaldybei nepavaldi įstaiga (VšĮ „Kino namai“), savivaldybė jaučia stiprų poreikį turėti savivaldybei priklausančią kino salę, kurioje galėtų rodyti nekomercinio kino programą.

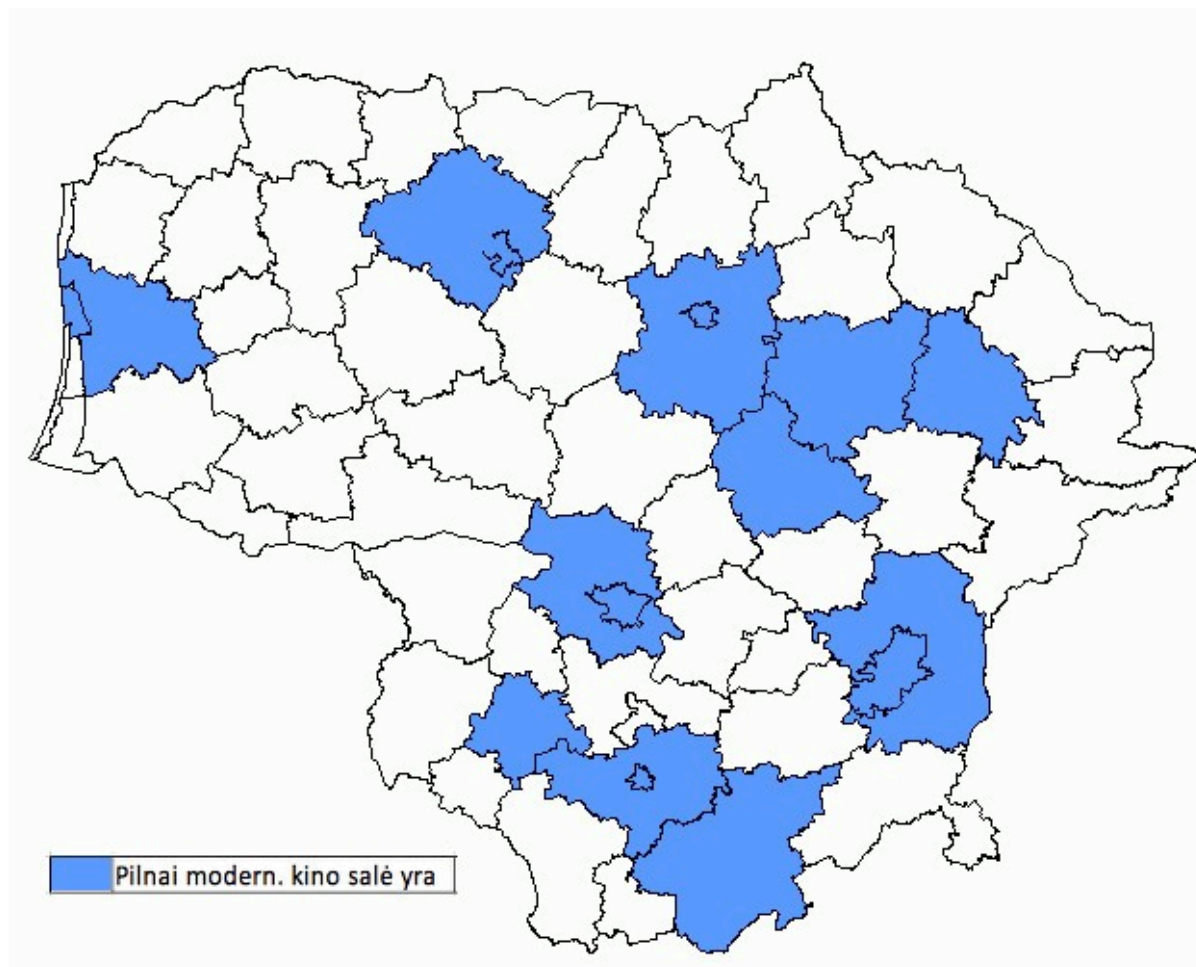
Taigi, po pirminės apklausos paaiškėjo, kad šiuo metu Lietuvoje 60,59 proc. (1 713 815 gyventojai) turi galimybę savo savivaldybėje žiūrėti kiną, rodomą su profesionalia

skaitmenine įranga. 39,41 proc. (1 114 588 gyventojai) tokios galimybės savo savivaldybėje neturi. Turinčių galimybę profesionaliai žiūrėti skaitmeninį kiną savivaldybių skaičius sudaro tik 28,33 proc., t. y. 17 savivaldybių.

Žemėlapyje pažymėtos savivaldybės, turinčios profesionalia įranga aprūpintus ir visus metus veikiančius kino teatrus 2018 m. ir jų išsidėstymas Lietuvos teritorijoje.

Žemėlapis: Savivaldybės, turinčios profesionalia įranga aprūpintus ir visus metus veikiančius kino teatrus 2018 m. ir jų išsidėstymas Lietuvos teritorijoje²⁹:

Detalioje apklausoje iš viso dalyvavo 44 savivaldybių administraciniai centrai. Tai – Mažeikiai, Kėdainiai, Jonava, Telšiai, Tauragė, Šilutė, Utena, Kretinga, Vilkaviškis, Radviliškis, Plungė, Raseiniai, Trakai, Šalčininkai, Kaišiadorys, Rokiškis, Šakiai, Kelmė, Prienai, Jurbarkas, Pasvalys, Švenčionys, Biržai, Elektrėnai, Šilalė, Joniškis, Pakruojis, Naujoji Akmenė, Druskininkai, Lazdijai, Visaginas, Molėtai, Kupiškis, Skuodas, Zarasai, Širvintos, Ignalina, Palanga, Kazlų Rūda, Kalvarija, Pagėgiai, Rietavas, Birštonas, Nida.

Tyrimo metu pirmiausia kalbėta su savivaldybių kultūros skyrių atsakingais asmenimis (skyrių direktoriais ar vyr. specialistais), norint nustatyti bendrą kino rodymo

²⁹ Autorių duomenys, iš tyrimo „Kino skaitmeninimo regionuose poreikis ir techninės galimybės. Apklausos analizė“, 2018, Vilnius

situaciją konkrečioje savivaldybėje. Tuo atveju, jei kinas administraciniame centre rodomas ar galėtų būti rodomas, buvo nukreipiama į ten kino rodymo funkciją atliekančią įstaigą.

Apibendrinant galima teigti, kad didžiąją dalį kultūros įstaigų, teikiančių kino rodymo paslaugas, sudaro kultūros centrai (42). Dviejose savivaldybėse kino rodymo funkciją atlieka ar tam greitai metu turės sąlygas viešosios bibliotekos: Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka ir Kėdainių r. sav. Mikalojaus Daukšos viešoji biblioteka. Nors Kėdainių bibliotekoje kino rodymo veikla kol kas nevykdoma, ir ja užsiima Kėdainių kultūros centras, atsižvelgiant į savivaldybės planus kultūros centro priestatą griauti ir kino salės infrastruktūrą įrengti bibliotekoje, detali apklausa buvo atlikta su Kėdainių rajono savivaldybės Mikalojaus Daukšos viešąja biblioteka. Iš apklaustų kultūros įstaigų dvi yra savivaldybės įsteigtos viešosios įstaigos, visos kitos – biudžetinės įstaigos, kurių savininkės yra savivaldybės.

Tik dviejuose iš 44 savivaldybių administracinių centrų šiuo metu nerodomas kinas, tai - Širvintos ir Pasvalys. 42 savivaldybėse kinas šiuo metu rodomas su neprofesionalia kino įranga (t.y., per multifunkcinį projektorius rodomas skaitmeninis turinys, neatitinkantis profesionalaus kino rodymo kokybės pagal ES). Penkiose savivaldybėse kinas rodomas ne savivaldybėms pavaldžiose erdvėse, kadangi joms pavaldžiose įstaigose šiuo metu tam nėra sąlygų. Likusiose 37 savivaldybėse kinas rodomas savivaldybėms pavaldžiose įstaigose. Čia kino rodymo dažnumas varijuoja: 1 kartą per savaitę (9), 1 kartą per mėnesį (4), 1-2 kartai per mėnesį, 2-3 kartai per mėnesį (9), 3 kartai per mėnesį (1), rečiau nei kartą per mėnesį (3), 2 kartai per metus (1), 2-3 kartai per metus (1). Vis dėlto, apklausa parodė, kad tokie faktoriai, kaip kino rodymas savivaldybėje ar jai pavaldžioje įstaigoje ir jo rodymo dažnumas nekoreliuoja su motyvacija turėti galimybę profesionaliai rodyti kiną savo savivaldybėje.

Atliekant detalią kultūros įstaigų apklausą, buvo remiamasi jų techninėmis galimybėmis dalyvauti kino ekranų skaitmeninimo projekte. Imant techninių galimybių pjūvį atkrito savivaldybės, kuriose potencialiai kino rodymo paslaugą teikiančios kultūros įstaigos neturi galimybės suteikti tinkamos infrastruktūros priimti profesionalią kino įrangą iki pasibaigiant Informacinės visuomenės plėtros 2014-2020 metų programos "Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė" įgyvendinimo tarpinstitucinį veiklos planą įgyvendinimui 2021 metais. To priežastys: įstaigai reikalingas kapitalinis remontas, tačiau renovacijos data dar neaiški arba ji baigiama po 2021 m.; pastatą planuojama nugriauti; arba savivaldybė neturi tam tinkamo pastato. Remiantis minimu kriterijumi atkrito 5 savivaldybės: Trakų r. sav., Šilalės r. sav., Palangos m. sav., Kazlų Rūdos sav., Neringos sav.

3 savivaldybės šiuo metu pačios inicijuoja profesionalios kino įrangos įdiegimą, todėl taip pat nepatenka į potencialių projekto partnerių sąrašą. Tai – Raseinių r. sav., Druskininkų sav., Molėtų r. sav.

19 iš 44 savivaldybių kultūros įstaigų, kuriose nėra profesionalaus skaitmeninio kino rodymo galimybių, yra atlikta renovacija, renovacijos atlikimo metai varijuoja: 2007 m. - 1, 2008 m. - 3, 2009 m. - 2, 2010 - 1, 2011 - 1, 2012 - 3, 2013 - 2, 2014 - 3, 2015 - 1, 2016 - 2, 2017 - 5, 2018 - 9. 6-iose kultūros įstaigose renovacija vyksta šiuo metu, 4-iose iš jų ją planuojama baigti per ateinančius 2 metus: 2019 m. – Kelmės kultūros centras, Joniškio

kultūros centras, Molėtų kultūros centras; 2020 m. - Šilutės kultūros ir pramogų centras. Jos potencialiai turėtų galimybę įsidiesti profesionalią kino rodyimo įrangą.

Apklaustos tikslas buvo nustatyti savivaldybių poreikį ir motyvaciją įsidiesti profesionalią skaitmeninę kino rodyimo įrangą. Iš apklaustų kultūros įstaigų 28 išreiškė norą dalyvauti kino teatrų skaitmeninimo programoje. 16 iš jų turi didelę motyvaciją įsidiesti profesionalią kino rodyimo įrangą, todėl aktyviai ieško (finansinių) galimybių tam įgyvendinti. 12 savivaldybių įrangą norėtų įsidiesti, jeigu iš valstybės būtų skirti asignavimai, tačiau kol kas galimybių aktyviai neieškoma. 8 apklaustų savivaldybių kultūros įstaigų vadovai nemato poreikio įsidiesti profesionalios kino rodyimo įrangos dėl šių priežasčių: užtenka esamos pasiūlos; profesionaliai kino paslaugai nemato poreikio iš vietos gyventojų; nemato poreikio kultūros įstaigoje skirti didelio salės užimtumo kino rodymui.

Iš 28 išreiškusių norą dalyvauti projekte kultūros įstaigų, kurios tą galėtų įgyvendinti per pagal tarpinstitucinį veiklos planą numatytą laikotarpį, 27 yra biudžetinės įstaigos ir 1 savivaldybei priklausanti viešoji įstaiga (VšĮ Lazdijų kultūros centras). Potencialių partnerių sąrašas pridedamas prieduose.

Diagramoje pateikiama šiuo metu esanti Lietuvoje kino žiūrėjimo situacija ir savivaldybių motyvacija.

Diagrama: Lietuvoje kino žiūrėjimo situacija ir savivaldybių motyvacija turėti profesionalią kino įrangą³⁰:

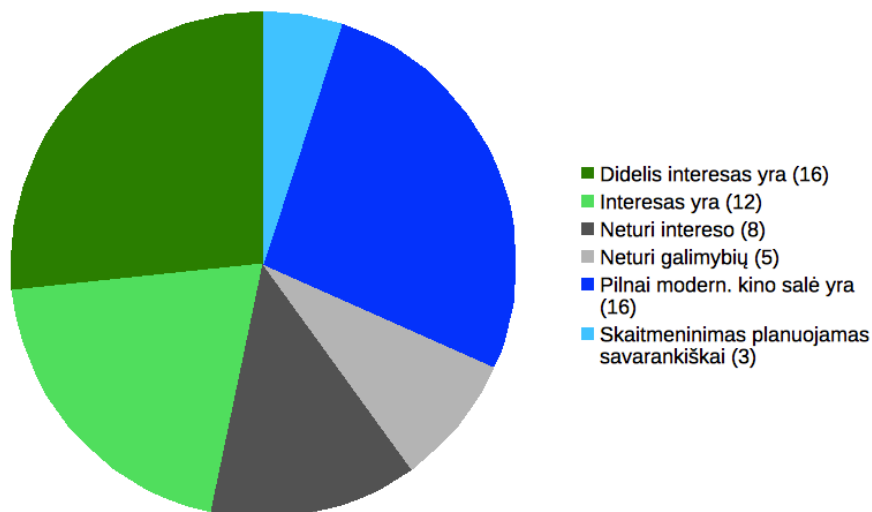
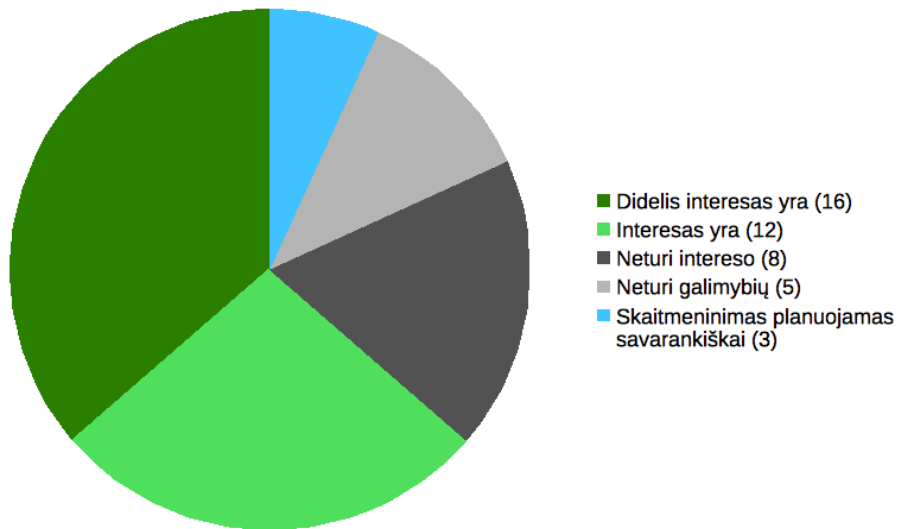
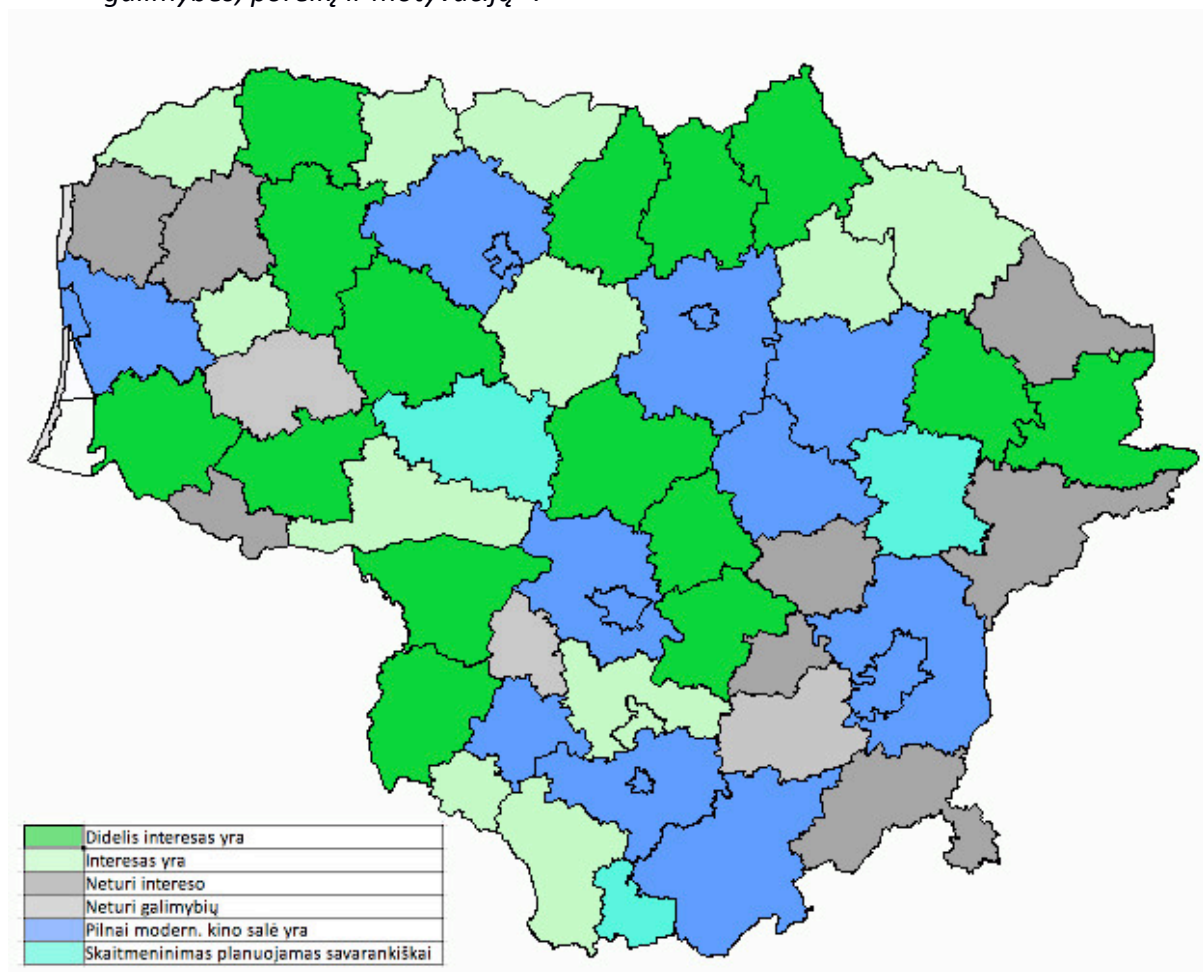

Diagrama: Neturinčių profesionalios kino rodymo įrangos savivaldybių pasiskirstymas pagal motyvaciją ir galimybes³¹:

Žemėlapyje pateikiamas pasiskirstymas Lietuvoje pagal kino žiūrėjimo techninės galimybes, poreikį ir motyvaciją³²:

31 Ten pat.

32 Ten pat.

Sėkmingai įgyvendinus kino ekranų modernizavimo projektą, t. y., 28 savivaldybėse įdiegus profesionalią kino rodymo įrangą, kokybiškas kinas būtų pasiekiamas 87,66 proc. Lietuvos gyventojų (t.y. 2 479 369,) tai – 27,07 proc. daugiau nei šiuo metu. Turinčių galimybę profesionaliai žiūrėti skaitmeninį kiną savivaldybių skaičius išaugtų iki 73,33 proc. Tai – 45 proc. daugiau nei šiuo metu.

6.1. Priedas. Potencialūs projekto partneriai³³:

Eil. Nr.	Savivaldybė	Gyventojų skaičius savivaldybėje (2018 m. pradžioje)	Administracinis centras	Gyventojų skaičius administraciniame centre (2018 m. pr.)	Kultūros įstaigos pavadinimas	Atlikta renovacija	Metai	Savivaldybėje rodomas kinas	Kultūros įstaigoje rodomas kinas	Savivaldybės interesas turėti modernizuotą kino salę
1	Mažeikių r. sav.	52794	Mažeikiai	33291	Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centras	Taip*	2016	Taip	Taip	Didelis interesas yra
2	Kėdainių r. sav.	47249	Kėdainiai	23366	Kėdainių rajono savivaldybės Mikalojaus Daukšos viešoji biblioteka	Taip	2018	Taip	Ne	Didelis interesas yra
3	Jonavos r. sav.	42306	Jonava	27042	Jonavos kultūros centras	Taip	2018	Taip	Taip	Didelis interesas yra
4	Telšių r. sav.	41303	Telšiai	22039	Telšių rajono savivaldybės kultūros centras	Taip	2018	Taip	Taip	Didelis interesas yra
5	Tauragės r. sav.	39422	Tauragė	22002	Tauragės kultūros centras	Taip	2007	Taip	Taip	Didelis interesas yra
6	Šilutės r. sav.	39326	Šilutė	15419	Šilutės kultūros ir pramogų centras	Vyksta dabar	2020	Taip	Taip	Didelis interesas yra
7	Utenos r. sav.	38375	Utena	25869	Utenos kultūros centras	Taip	2012	Taip	Taip	Didelis interesas yra*
8	Vilkaviškio r. sav.	36790	Vilkaviškis	9855	Vilkaviškio kultūros centras	Taip	2008	Taip	Taip	Didelis interesas yra
9	Radviliškio r. sav.	36641	Radviliškis	15275	Radviliškio miesto kultūros centras	Taip	2018	Taip	Taip	Interesas yra
10	Kaišiadorių r. sav.	30547	Kaišiadorys	7642	Kaišiadorių kultūros centras	Taip	2008	Taip	Taip	Didelis interesas yra
11	Rokiškio r. sav.	29961	Rokiškis	12326	Rokiškio kultūros centras	Taip	2008	Taip	Taip	Interesas yra
12	Šakių r. sav.	28489	Šakiai	5153	Šakių kultūros centras	Taip	2018	Taip	Taip	Didelis interesas yra
13	Kelmės r. sav.	27261	Kelmė	7897	Kelmės kultūros centras	Vyksta dabar	2019	Taip	Taip	Didelis interesas yra
14	Prienų r. sav.	26807	Prienai	8610	Prienų kultūros ir laisvalaikio centras	Taip	2017	Taip	Taip	Interesas yra
15	Jurbarko r. sav.	26422	Jurbarkas	10079	Jurbarko kultūros centras	Vyksta dabar	TBC	Taip	Taip	Interesas yra
16	Pasvalio r. sav.	24382	Pasvalys	6533	Pasvalio kultūros centras	Taip	2018	Ne	Ne	Didelis interesas yra
17	Biržų r. sav.	24212	Biržai	10561	Biržų kultūros centras	Taip	2016	Taip	Taip	Didelis interesas yra
18	Joniškio r. sav.	22016	Joniškis	8510	Joniškio kultūros centras	Vyksta dabar	2019	Taip	Ne	Interesas yra
19	Pakruojo r. sav.	19929	Pakruojis	4444	Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka	Taip	2017	Taip	Taip	Didelis interesas yra
20	Akmenės r. sav.	19908	Naujoji Akmenė	7465	Akmenės r. savivaldybės kultūros centras	Taip	2010	Taip	Taip	Interesas yra
21	Lazdijų r. sav.	19468	Lazdijai	3740	VšĮ Lazdijų kultūros centras	Taip	2017	Taip	Taip	Interesas yra
22	Visagino sav.	18932	Visaginas	18514	Visagino kultūros centras	Taip	2015	Taip	Taip	Didelis interesas yra
23	Kupiškio r. sav.	17383	Kupiškis	6145	Kupiškio savivaldybės kultūros centras	Taip	2014	Taip	Taip	Interesas yra
24	Skuodo r. sav.	17235	Skuodas	5417	Skuodo rajono kultūros centras	Taip	2012	Taip	Taip	Interesas yra
25	Ignalinos r. sav.	15629	Ignalina	5049	Ignalinos kultūros ir sporto centras	Taip	2009	Taip	Taip	Didelis interesas yra
26	Kalvarijos sav.	10921	Kalvarija	3938	Kalvarijos savivaldybės kultūros centras	Taip	2009	Taip	Taip	Interesas yra
27	Rietavo sav.	7635	Rietavas	3200	Rietavo savivaldybės kultūros centras	Taip	2013	Taip	Taip	Interesas yra
28	Birštono sav.	4211	Birštonas	2380	Birštono kultūros centras	Taip	2011	Taip	Taip	Interesas yra

7. Išvados:

- Lietuvoje jaučiama didelė atskirtis tarp didžiųjų miestų ir regionų gyvenimo kokybės, kurį iš dalies lemia ir kultūros paslaugų prieinamumo skirtumai. Šiuo metu šalyje yra 39 filmų rodymo vietos, iš jų 29 kino teatrai. Didžioji dauguma jų yra didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Regionų gyventojams, norintiems pamatyti filmus, reikia vykti į didmiesčius arba ieškoti alternatyvių filmų žiūrėjimo priemonių.
- Kultūrinių renginių trūkumas regionuose mažina jų, kaip gyvenamosios, laisvalaikio ir turizmo erdvės, patrauklumą, o tai tampa vienu iš kriterijų, kodėl žmonės migruoja į didžiuosius šalies centrus ar svetur. Žmonių skaičiaus mažėjimas regionuose yra opi problema, kelianti susirūpinimą valstybei, ir reikalauja holistinio požiūrio ir kompleksiško sprendimų.
- Atsižvelgiant į kino kultūros sklaidos politiką, regionų darnaus vystymosi politiką, gyventojų ir industrijos poreikį yra identifikuojama, jog regionuose būtina užtikrinti profesionalų, ES standartus atitinkantį, kino rodymą, kitaip vadinamą kino skaitmeninimą, kuris garantuotų, kad kino teatrai įgyja galimybę atkurti DCP formato filmus, ir taip užtikrinti kino kultūros prieinamumą regionuose.
- Kino skaitmeninimo projektui įgyvendinti būtina valstybės parama, nes 2014 metais atlikto tyrimo duomenimis verslo įmonės nesiimtų tokio masto projekto dėl nepakankamo atsiperkamumo.
- Valstybės mastu yra numatytas biudžetas, leidžiantis įgyvendinti kino ekranų regionuose skaitmeninimo projektą.
- Įvykdžius šių metų spalio mėnesio tyrimą, buvo įvertinta, jog yra didelis poreikis turėti profesionalų kiną savivaldybėje: Lietuvoje iš 60 savivaldybių, tik 17-oje jų šiuo metu galima kiną žiūrėti profesionaliai, o iš 44 savivaldybių, neturinčių profesionalios kino įrangos, 28 norėtų ją įsisegti.
- Sėkmingai įgyvendinus kino ekranų infrastruktūros atnaujinimą projektą, t. y., 28 savivaldybėse įdiegus profesionalią kino rodymo įrangą, kokybiškas kinas būtų pasiekiamas 87,66 proc. Lietuvos gyventojų (t.y. 2 479 369,) tai – 27,07 proc. daugiau nei šiuo metu. Turinčių galimybę profesionaliai žiūrėti skaitmeninį kiną savivaldybių skaičius išaugtų iki 73,33 proc. Tai – 45 proc. daugiau nei šiuo metu.

8. Šaltinių sąrašas

1. Special Eurobarometer. Cultural Access and Participation. No 399, 2013 m. lapkritis
2. Europos Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui (COM(2010) 183), 2010 rugsėjo 24 d., Briuselis
3. Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis, Kultūros ministerija, 2017, Vilnius
4. „Inovacinių technologijų panaudojimo KKI paslaugų sklaidai regionuose tyrimas“, VšĮ „Ateities visuomenės institutas“, 2014 m., Vilnius
5. Lietuvos kino centro duomenys
6. Lietuvos Respublikos kultūros ministro dėl 2014-2016 metų strateginių veiklos planų patvirtinimo, 2014 m. sausio 28 d. įsakymas Nr. ĮV-38, Vilnius
7. Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas dėl skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programos patvirtinimo. 2015 m. kovo 4 d. Nr. ĮV-153, Vilnius
8. Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas dėl skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015-2020 metų programos įgyvendinimo priemonių 2016-2018 metų plano patvirtinimo. 2015 m. lapkričio 10 d. Nr. ĮV-758. Vilnius
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Informacinės visuomenės plėtros 2014-2020 metų programos „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“ patvirtinimo, Nr. 244, 2014 m. kovo 12 d., Vilnius
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. balandžio 27 d. nutarimo Nr. 478 „Dėl Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programos „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“ įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ pakeitimo 2018 m. rugpjūčio 22 d. Nr. 841, Vilnius
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, nutarimas dėl Programos įgyvendinimo plano patvirtinimo Nr. 167, 2017 m. kovo 13 d. Vilnius
12. Lietuvos statistikos departamento duomenys
13. Tarybos išvados dėl Europos kinui skaitmeninių technologijų eroje atsiveriančių galimybių ir šioje srityje kylančių uždavinių (2010/C 323/05), 2010 m. lapkričio 18 d., Briuselis

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Kino sklaida regionuose. Esamos situacijos Lietuvoje analizė

**Giedrė Simanauskaitė
Irmina Žemaitytė**

2018 11